

İdlib Neden Önemli? 10 Soruda Cevapları

İdlib'de yaşayan 4 milyona yakın sivil, olası bir operasyondan çok büyük kaygı duyuyor. - 06.09.2018

BURAK KARACAOĞLU/LEVENT TOK - Suriye'de Beşşar Esed rejiminin, muhaliflerin elinde kalan son kale İdlib'e yönelik askeri saldırı hazırlığı kentte yaşayan milyonlarca sivil kaygılandırıyor.

Rejimin olası operasyonunun sivillere yönelik büyük katliamlara neden olabileceğinden ve İdlib'te yaşayan 4 milyona yakın sivilin göç etmesinden endişe ediliyor.

Olası bir operasyon durumunda rejim ve destekçilerinin bu bölgeler üzerinden kara hareketi yapacağı düşünülüyor.

Esed rejimi ve destekçilerinin Suriye'nin Türkiye sınırı yakınlarındaki İdlib'e olası operasyonunun büyük bir göç dalgasını tetikleme ihtimali, başta Türkiye olmak üzere Avrupa ülkelerini de yakından ilgilendiriyor.

AA muhabiri İdlib'deki gelişmelere ışık tutabilecek bilgileri 10 maddede derledi.

1- İdlib nerede?

İdlib, Suriye'nin kuzeybatısında, Türkiye'nin Hatay ilinin karşısındaki Suriye topraklarında yer alıyor. Türkiye ile 130 kilometrelik sınır komşuluğu olan İdlib'in doğusunda Halep, kuzeydoğusunda Halep'in Afrin ilçesi, güneyinde Hama, kuzeybatısında Lazkiye illeri bulunuyor.

Muhaliflerin İdlib'i ele geçirmesi ve Rusya'nın Ekim 2015'te iç savaşa dahil olmasından sonra kent, çok şiddetli hava saldırılarına maruz kaldı.

2- İdlib'de kaç sivil yaşıyor?

İdlib, Türkiye sınırında yer alması ve sınır hatlarının nispeten güvenli olması nedeniyle iç savaş boyunca en fazla göç alan il oldu. Beşşar Esed rejimi ve destekçilerinin ülke genelindeki saldırıları ve zorunlu göçler nedeniyle yaklaşık 4 milyon sivilin sığındığı bir kent haline geldi.

Yerel sivil idare kayıtlarına göre İdlib'de 2 milyon 400 bin civarında yerli nüfus, yaklaşık 1,3 milyon da iç göçle gelmiş vatandaş barınıyor. Bunlardan yaklaşık 1 milyon'u Türkiye sınırına sıfır sayılabilecek 200'e yakın kampta barınıyor.

3- Büyük göç dalgası ihtimali var mı?

İdlib'e olası bir operasyonun Türkiye ve Avrupa'ya yüz binlerce kişilik göç dalgasını tetiklemesinden endişe ediliyor. Türkiye, AB ülkeleri ve Birleşmiş Milletler'den şimdiye kadar yapılan açıklamalarda İdlib'e olası bir saldırının bölgede yeni bir göç riski taşıdığı vurgulandı.

Ayrıca BM Genel Sekreter Sözcüsü Stephane Dujarric de önceki günkü açıklamasında, İdlib'deki asıl endişelerinin sivillerin korunması olduğunu vurgulayarak, "Tüm taraflar, uluslararası kanunlar altında sivillerin korunmasından sorumlu. Umarım daha büyük bir insani dramı engellemek için her şey yapılır." ifadesini kullandı.

4- Esed rejimi nerelerde hazırlık yapıyor?

Rejim, İdlib bölgesini ele geçirmek için son iki buçuk aydır İdlib civarındaki Hama ilinin kuzeyinde ve Lazkiye kırsalındaki cephe hatlarına yığınak yapıyor. Esed rejimi son dönemde artan hazırlıklarını, İdlib'in güneyindeki Ebu Zuhur Havaalanı Hama'nın kuzeyindeki Skayiybiye, Lazkiye'de Sılımfe bölgelerinde ve İdlib'e uzanan hat boyunca sürdürüyor.

5- İdlib'in Suriye için önemi nedir?

Suriye'de 7 yılı aşkın süredir devam eden iç savaşın "kördüğümü" olarak adlandırılan İdlib, konumu itibarıyla birçok açıdan önem teşkil ediyor.

Kentten geçen M5 otoyolu Türkiye, Suriye ve Ürdün' birbirine bağlıyor. Suriye içinde ise Akdeniz'e çıkış kapısı niteliğindeki İdlib, Lazkiye, Hama ve Halep illerine komşu. Rusya'ya ait Hımeymim ss'nn de bulunduğu, Esed rejiminin “kalesi” Lazkiye'ye komşu olması, İdlib'in stratejik değerini artırıyor.

Suriye'nin en büyük insani yardım giriş kapısı konumunda da olan İdlib'deki Bablhava Sınır Kapısı'ndan ayda ortalama bin 500 civarı insani yardım tır geçiyor. Bunun yanı sıra Bablhava'dan ayda 4 bin 500 tır civarı da ticari mal girişi oluyor.

6- İdlib, Türkiye'nin sınır güvenliği için neden önemli?

İdlib'in, Türkiye'ye yaklaşık 130 kilometre sınırı bulunuyor. Çatışma durumunda Hatay sınırında yeni bir g dalgasıyla karşılaşma ihtimali, Türkiye'yi en fazla endişelendiren konu. Halihazırda 3,5 milyondan fazla Suriyeliyi barındıran Türkiye, İdlib'de ateşkesin korunması noktasında çalışmalar yürütüyor.

Öte yandan, TSK'nın İdlib gerginliği azaltma bölgesi sınırları içerisinde 12 gözlem noktasını bulundurması, İdlib'i daha da önemli bir yer haline getirdi. İdlib'de silahlı birçok grubun varlığı, olası bir çatışma durumunda bu grupların Türkiye'ye sızma ihtimalini de beraberinde getiriyor.

7- Türkiye İdlib'de ne yapıyor?

Astana Anlaşması çerçevesinde varılan mutabakat sonucu Türkiye, Ekim 2017'de “İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesi” sınırlarında ateşkes gözlem noktaları kurmak için İdlib'e intikal etmeye başladı.

Türk askerleri anlaşma gereği İdlib'de sadece gözlem noktalarında varlık gösteriyor.

8- Türkiye'nin çözüm üzerindeki etkisi nedir?

7 yıldan fazla bir süre devam eden iç savaşta en önemli çözüm aktörlerinden birisi Türkiye. Suriye ile 900 km'den fazla sınırı olması Türkiye'nin bölge üzerindeki etkisini artırıyor. Türkiye, Suriye'deki krizin çözümü için halkın taleplerinin Esed rejimi tarafından şiddet ile bastırılmasından önce olduğu gibi karşılıklı uzlaşı ile çözülmesi konusundaki çizgisini koruyor.

Sivillerin can ve mal güvenliğini, meşru muhalefeti sahada ve diplomatik alanda destekleyen Türkiye'nin müdahil olmadığı bir çözümün bölgesel bir felakete yol açacağı ifade ediliyor.

Türkiye, çözüm konusundaki duruşuyla, gerek terör örgütlerinin Suriye'deki varlığının sona erdirilmesinde aktif rol oynarken gerekse Suriye'de hayatına devam etmesi öngörülen milyonlarca Suriyelinin güvenlik ve demokratik haklarını da temsil ve himaye ediyor.

Türkiye, muhaliflerle rejim arasında siyasi çözüme ulaşılmasını destekliyor.

9- İdlib'e hangi gruplar hakim?

İdlib muhalifler ve rejim karşıtı silahlı grup Heyet Tahrir Şam (Şam'ı Özgürleştirme Heyeti) arasındaki hakimiyet alanlarına bölünmüş durumda. Esed rejimine karşı savaşan 14 İdlibli muhalif grup, mayıs sonunda “Ulusal Özgürleştirme Cephesi” (Cephe Vataniyye Tahrir) adı altında birleşti.

Feylak-ı Şam, Nasır Ordusu, Özgür İdlib Ordusu, 1. Sahil Tümeni, 2. Sahil Tümeni, 1. Fırka, 2. Ordu, Seçkinler Ordusu, Şüheda El İslam Dareyya, El Huriyye Tugayı, 23. Fırka, Suriye Kurtuluş Cephesi, Ceyşül Ahrar ve Sukuru Şam grupları, 70 binden fazla gücüyle rejime karşı savaşan en büyük askeri oluşumlardan birini kurdu.

Muhalifler dışında İdlib'de hakim bir diğer grup da Heyet Tahrir Şam.

Birleşmiş Milletlerin terör listesindeki Nusra Cephesi'nin geçen senenin başında dağılmasından sonra içindeki yaklaşık 25 bin civarı güç, Heyet Tahrir Şam'ı kurdu. Son aylarda çok sayıda bileşenin ayrılmasına karşın önemli bir silahlı güce sahip Heyet Tahrir Şam, Babülhava Sınır Kapısı'nı da kontrol ediyor.

Nusra'dan ayrılanların birkaç bini de Hurraseddin isimli grubu oluşturdu. Ruslara göre İdlib'de terörist gruplar hakim ancak saha raporları bu durumun böyle olmadığını gösteriyor.

İdlib, Suriye'deki muhaliflerin elindeki tek il olması açısından önem teşkil ediyor.

Kuzeybatısında Türkiye ile komşu olan İdlib'in doğusunda Halep, kuzeydoğusunda Halep'in Afrin ilçesi, güneyinde Hama, kuzeybatısında Lazkiye bulunması kentin stratejik önemini artırıyor.

İdlib Suriye muhalefeti için “Son kale” olma özelliğini taşıyor. Ayrıca Esed rejimine karşı

silahlı mücadele sürdüren en büyük muhalif gruplar İdlib'de yer alıyor.

10- İdlib üzerinden uluslararası aktörlerin konuşlanması ne durumda?

Son haftalarda ABD, Fransa ve İngiltere'nin başını çektiği bazı Batı ülkeleri ile Rusya arasında İdlib üzerinden karşılıklı iddialar gündeme taşındı.

Üç ülke, 21 Ağustos'ta yaptıkları ortak açıklamada, rejimin İdlib'deki operasyon hazırlıklarını endişe ile takip ettiklerini belirterek, kimyasal silah kullanımına karşılık vereceklerini duyurdu.

ABD Başkanı Donald Trump'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton da İdlib'de kimyasal ya da biyolojik silah kullanılarak bir müdahalede bulunulursa buna “şiddetle” cevap verecekleri uyarısında bulundu.

Bunun üzerine Rus medyasında askeri muhalifler ile Sivil Savunma ekiplerinin, Batılı güçlerle iş birliği yaparak kimyasal silah saldırısı hazırlığı içinde olduğu iddiaları yer aldı.

Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov da geçen hafta ABD'nin İdlib'de provokasyon planladığını, amacının “Nusra Cephesi'ni korumak ve bölgedeki çalkantılı durumun devam etmesini sağlamak” olduğunu ifade etti.

İdlib ile ilgili üst üste açıklamalar yapan Rus yönetimi, caydırıcılığını artırmak için Akdeniz'deki varlığını da artırdı. Suriye'nin Tartus ve Lazkiye limanlarına savaş gemisi gönderen Rusya'nın Akdeniz'de başlatacağı ve modern tarihinin en büyüğü olacak tatbikat, ABD blokuna gözdağı olarak da yorumlanıyor.

Taraflar arasında artan gerilimin bölgedeki sivillerin güvenliğini nasıl etkileyeceği konusunda kaygılar artıyor.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA